

Izhaja vsaki četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom

za celo leto . 3 fl.
» pol leta . 1 fl. 50 k.
» 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
» pol leta . 1 fl. 30 k.
» 1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo pri knjigarju Novaku na velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vredništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne prijemajo.

Oznaniła se prijemajo, plača za vrstico je 10 k. in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželó.“

Štv. 22.

V Mariboru 12. septembra 1867.

Tečaj I.

Pravi kmet.

V nobenem stanu ni potrebno toliko pretehtovanja, kakor v kmetiškem.

Fellenberg.

Že v starih časih ljudje niso samo kmetiški stan zlo častili in za zlo važnega imeli ampak tudi za zlo srečnega. Srečen in zadovoljen pa res mora biti vsaki človek, kateri celo svoboden na svojem posestvu stanuje, kateri s svojo družino svoje zemljišče obdelava ali svojo čedo oskrbuje; kateri ima v lepi naravi in pri različnem poslu zmirom dušo in srce čisto in veselo, kateri vso svojo srečo stavi samo v Božji blagoslov.

Življenje v mestih je polno skrbi, skušnjav in nemira, o katerih kmeti celo nič ne vejo, in marsikteri veliki gospod, celo neki zlo mogočen cesar, se je v svoji starosti iz svojega delavnega in nemirnega življenja daleko na deželo preselil in se kmetiških poslov poprijel, da bi tukaj spet našel srečno zadovoljnost, ktere ni mogel najti v velikih mestih.

V prejšnjih časih je še kmetiška sreča res zlo slaba bila. Polje, katero je kmet obdelaval ni bilo jegova lastnina. Težka bremena, prava, davki vseh vrst so ga tlačili in požirali skorej vse jegove dohodke. Celi stan je po takem po času prepal v uboštvo, nevednost in sirovost. Postal je drugim državljanom podložen in od teh zaničevan. V nekterih deželah se še zdaj ta podložnost nabaja; pri nas je vendar v početku tega stoletja svoboden postal in tako spet svoje prvotne pravice dosegel. — Samo na njem je zdaj ležeče, ali si hoče spet priskrbeti in ohraniti dostojno vrednost in spoštovanje.

Pravi kmet je naj srečnejši, naj bolj neodvisen in svoboden mož, mora vendar biti pravi kmet in kar je k temu potrebno, hočemo tukaj nekoliko natančneje povedati.

Pred vsem drugim je potrebno, da ima pobožno srce in prosti razveden čut.

„Brez Božjega blagoslova ni sreče.“ — Tega pregovora v celi svoji resnici in pomeni nikdar ne občuti bolj, kot kmet, kateri sicer marljivo sejati in delati mora žetve vendar ne more napraviti, temoč jo tako vzeti, kakor mu jo Bog na polju da. Hvaležen vendar mora biti Bogu in jega hvaliti, to tirja od njega cela narava v kateri živi, zlati žari juternega solnca, kateri na jegovo rano delo sijajo, hvaležne pesmice poljskih ptičic, lepa rast setve, lepo, čisto s zvezdami obsejano nebo, smeječa se mu obilna žetva, celi letni blagoslov.

Srečen oni človek, kateri ta lepi tih govor narave zapopade, kateri stavi vse svoje upanje v Boga in mu se vsaki den v srcu zahvali za vse, kar mu da! — Skrbi in nesreča, ktera skorej vsakega doleti, ga ne bo tako hitro potrla, kot onega, kateri ne misli na Boga.

Pobožen in zmeren občut je z malenkostjo zadovoljen. Navadno kmet ni bogatež in nima tudi upanja, da bi naskorem postal. Ima vendar mnogo menje potreboč, kot mestjan in zatoraj lahko živi prosto in pošteno. Kmetu ni potrebno dragega pohištya, ne gizdave obleke. Red in čistoča je jegov naj lepši kinč. Če pa kmet proste kmetiške navade zapusti, če začne tako jesti in piti, po krčmah ali celo po kavanah hoditi in se igrati če še novo gospodsko obleko kupuje in se začne tako nositi kot veliki mestjani; mu se priljezijo zlo velike skrbi in stroški, o katerih prosti kmet celo nič vedeti ne

bi smel, po tem pa tudi naj večkrat dojde, da se taki kmet zakoplje v strašne dolge, iz katerih se nikdar več izkupati ne more, in ker to dobro zna, še začne zmirom bolj gospodarstvo zanemarjati in tako pade zadnjič na zadnjo vejo. — Marsikteri premožen kmet je že na ta način celo na nič došel. Marsikteri kmet si nakupi mnogo nepotrebnih stvari in je zadnjič primoran zlo potrebne prodavati. — Marsikteri je tudi že pol v uboštvo in nesrečo prišel, kajti ga je popadla ošabnost, začel se je košatiti dalje, ko mu je premoženje dopuščalo, začel je drago živino kupavati ali velika posestva, katerih ni znal prav obdelavati in ktera so zadnjič vse jegove pomočke požrla. — Pregovor pravi: „Ošabnost zajterkuje s o bilnostjo; obeduje z uboštvom in večerja s zaničevanjem.“

Pravi kmet mora biti drugič marljiv; pošteno, trpežljivo, nevtrudno marljiv. „Moli in delaj!“ Moli tako, ko da ti tvoje delo ne bi nič pomagalo, in delaj, ko da ti ne bi nič hasnila molitev! Posli kmetiški so nebrotjni. Eden se konča, drugi se začne. Od prve zore do trdega mraka, od Januarja do Decembra, ga kličejo mnogi potrebni in hasnoviti posli v hišo in na polje, v hleve in na gumno, na travnike in v loge in mnogokrat revež komej ve, kde je naj bolj potrebno začeti. K temu pa ni potrebna samo marljivost in dobra volja, temoč tudi um in prevdarjenost, da se posel dobro vredi in razdeli, da se vse o pravem času in po naj boljšem načinu opravi. Če je gospodar pri svojem poslu marljiv, tudi rajši delajo jegovi otroki in jegova družina in sicer tudi marljivo in umno. Če pa pri gospodarju manjka, manjka pri celem gospodarstvu.

V zvesti marljivosti je zlo mnogo blagoslova in nikdar se človek ne občuti srečnejšega, ko onda, kedar je svoje delo po svoji zmožnosti dobro opravil. — Delo ohrani človeško življenje, ne da samo zdravje in moč telesu temoč tudi duhu in varje človeka mnogih krivih potov. Poprek je kmetiško delo tako mnogovrstno, da prinaša že po svoji membi počitek telesu in obudi duh mnogovrstno. Je tudi, kot obrtništvo zlata ruda. Marljivost je že več tisoč ubogih kmetičekov obogatila. Kteri hoče, da ga plug obogati, ga mora sam ravnati. V potu pridelan kruh se ne meče tako lahko svinjam in naj lepše bogatsvo ostane vsikdar to, ktero smo si sami pridelali. Če ti vendar tvoja marljivost ne prinese bogastva, ti vendar prinese spoštovanje tvojih bližnjih in to je tudi mnogo vredno v sreči in nesreči.

(Konec prihodnjich.)

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

V.

Stari slovenski plemenitaši.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Tudi Slovenci so imeli svoje žlahtnike, kneze, vladike in vojvode.

Eden naj imenitnijih je bil Ingov, sicer na Koroškem doma, kjer je koroške žlahtnike h kršanstvu spreobrnol, ali njegovi nasledniki so tudi na Štajerskem imeli posestvo posebno na Pohorju grajščino: Grumberje in Frajham. Še

sedaj so rodbine z imenom Ingolič po Pohorju doma, in se jim pri hiši pravi: Knez, pri Knezovih. Drugi imeniten knez je bil Hotemir, imel je posestva okoli Maribora in je prebivavec mariborske okolice h krščanski veri spreobrnol. Poganski (ajdovski) stanovniki so v borovju, katero se sedaj veli: Stražun očastili boginjo Maro ali Moro, bila je boginja viharnih oblakov, boginja pomora in smrti, zato se je hosta velela Marinbor, tam so stražili noč in dan ajdovski duhovniki in njej na čast ogenj kurili. Sedaj še ljudstvo pravi, da je tam stalo staro mesto, katero pa se je pogreznilo, ko je Drava, ktera je prvlje tekla kraj Lembaha mimo Vindenave se sem vrgla. Bregovje in rečišče še se sedaj pozna.

Nemški Franki so pozneje na hribu, kjer so sedaj grof Brandisove gorice in kapela Device Marije stoji, postavili trden grad in si branili mejo proti hrvaškim kraljem. Meja pa se po nemškem pravi: March, zato je dobil grad ime Marchburg pozneje popačeno: Marburg. Vendar ime Maribor je starejše, kakor sam Nemeš Mayer trdi.

Drugi imeniten plemenitaš je bil Rahovin, (Rahwin) in je bil župan v cetinjski županiji. Stanoval je v Turnišah blizu Petuja. Cesar Otto III. (leta 985) mu je daroval na Pohorju, in petujškem polju dosti zemljišč. Kraj Radeljna in Marenberga je bil plemenitaš Vesel (Wezil, Wezilo) imeniten Slovenec, in kraj Sotle, Savine in Save je imel velika posestva slovenski plemenitaš Valhun. Po gornjem Štajeru, kjer še so blizo do leta 1000 po Krist. Slovenci naseljeni bili, je slovel bogat Slovenec „Graman zu Pouchskeho“ to je Graman z Pouchskega, znamenje, da so tadajni Slovenci glasnik g kot h izgovarjali zato: Pohorje namesto Pogorje. To je bilo leta 931. Drugi imeniten slovenski plemenitaš je bil Kernia, gospodar na Lobniku leta 933, tudi na gornjem Štajeru, in pa Witugauo po koroškem izgovorjeno, po Štajerskem bi se glasilo: Vitoglav. On je živel leta 860. Žalibog so se pozneje slovenski plemenitaši vsi ponemčili in nemška imena sprijeli. —

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Št. 33. Rizlec črni, schwarzer Risling, lat. Ornithia bullota. Francoski trs blizo enak prejšnjemu, le listje je bolj temnozeleno, v jeseni rdečelisasto in stranske cape so manj zvite, izreja se ravno tako, ali ker pozno zori, in medel okus ima, je veliko manj vreden, kakor mali rizlec.

Št. 34. Rizlec rdeči, rother Risling, lat. Uva pusilla rubra.

V listju celo enak malemu rizlecu, le jagode so posebno v toplih letinah rožnordeče, je tudi prav rodovit in da žlahno grozdje, zato znabiti tudi toliko vreden.

Št. 35. Rizlec veliki, grosser oder grober Risling, enak malemu, je manj rodovit, grozdje večje, listje bolj topozobčasto in bolj zeleno.

Št. 36. Rizlec žolti, gelber Risling, lat. sapidusia pusilla lutea. Kakor mali, jagode in rožje bolj žolto, nekaj prej zori.

Št. 37. Rizlec zeleni, grüner Risling, lat. sap. pusilla viridis. Tudi enak št. 32, jagode so dalj časa zelene in manj dišavne, zori pozneje.

Št. 38. Rizlec rdečepetljast, rothstieliger Risling, lat. Sap. pusilla rubripes. Bolj živahno raste, kakor št. 32, rožje rdečkasto, petlja rdeča.

Št. 39. Rizlec divji, wilder Risling, lat. sap. pus. spon-tanea. Enak št. 32, prav rodovit, grozdje prazno.

Št. 40. Rizlec redki, schütterbeeriger Risling, lat. Sap. pus. inanis.

Grozd rahel, redek, sploh zvrženec od št. 32.

Št. 41. Rizlec beli brez pešek, weisser Risling ohne Kern.

Se loči od št. 32, ker ima bolj drobne jagode, brez pravih pešek, je tudi izvrženec, kakor smoduka pri belini.

Št. 42. Rizlec beli laški, weisser Wälschrisling, na franc. Meslier de Champagne, lat. vitis preregrina, Italic dentata, langzähner Wälschstock, Gokia perdulcis, sehr süsse Gokie.

Trs mal; rožje šibko, žoltorjavo, lepo risasto. Listje 6 palc. široko, 7 p. dolgo, tanko ravno, žoltozeleno, dolgošpičasto nazobčano, globoko narezano; veruge stranske na dnu

nekaj razširjene, spodnje samo očesnene, peteljna na dnu razširjena, potem tesna.

Grozd srednji, rahel, večidel pri receljni bunkici zraven-grozdlič, in recelj do 3 palce dolg, žoltorjav, trd, krhek; jagoda žoltozeleno, z skozvidljivimi žilicami, sočna, dobra.

Vrednost. Laški rizlec je prišel blizo pred 100 leti iz francoskega in sliši med dobre naj rodovitniše trte, še clo stranske mladike so rodovitne, tudi pri njem velja, kakor pri malem rizlecu, da je tamo tudi zanj, kder pošipon dobro stori. V dobrih letinah cvete, naredi grozdje in da prav cvetno, prijetno, dišavno in trpeče vino; naj bolj mu stori nizka izreja.

Št. 43. Rizlec svetli laški, beerheller Wälschrisling, lat. Sapidusia ramosa.

Trs se razloči od belega posebno v tem, da ima močnejši les, topozobčasto, debelo, kakor grbano, skrivljeno listje, debeleji recelj, svetlozolto, prezorljive drobne jagode in manjšo rodovitnost, in če smod prestane, ga gnijloba tudi v v slabem vremenu ne zadene, pa ker je manj rodovit in grozdje prazno, se ne priporočuje.

Št. 44. Rizlec modri laški, blauer Wälschrisling, lat. Ornithia peregrina.

Precej enak belemu, ali ker so jagode kislato, in sam mešiček in peške, je slabo pleme.

En oral vinograda lahko daja v dobrih letinah 10 štrtinjakov vina.

(Konec.)

Je pa tudi resnično, da ti vinograd še tako močen ne bo čudovitih pridelkov donašal, ako je napačno obrezan, ne o pravem času opleven, obvezan in trave oproščen.

Kar prvo zadene, smo že slišali. Ali kar se pletve dotiče le pomisli: Koliko si škode narejaš s tem, da še le takrat pleveš, ko bi trta že obvezana biti morala, in so zaležence že na vatel dolge — in je toraj trta veliko soka potratila v zaleženceh, ki bi mladikam z grozdem koristil! — Praviš: Ko grozdje cveti, se ne sme v vinograd. — Zakaj pa odlagaš delo tako dolgo? zadosti, ako te vreme zadržuje. Inače je pa ta bosa, kot una, ko je moka na grozdju — verjemi; varuj se le drugih neumnih vraž in trm! — Cveteče grozdje pusti kakor tudi moknato, in se ga ogiblji, saj tam nemaš nič opraviti; le zaleženc in nepotrebnih panog trto oprosti: na cvetečem ali moknatem grozdju se nemaš glodati sam rad. — Kaj pa ti skrbni vinorejci takrat poreko, ko je ob istem času silni veter, nevihta itd. po vinogradu! — In vendar še imajo pri vsem tem večkrat dobro trgatev.

Kaj pa imajo taki vinorejci pričakati, koji še takrat vežejo, ko bi že travo iz vinograda spravljati imeli? Zares veliko čudo, da še toliko pridelujejo! Glej, les, mladike razprostirane ležijo po zemlji in kremplji se držijo bližnjih trtnih mladik, na kterih je zatuhljeno grozdje ako že ne strohnjeno, mladike se vzdignejo in s kremplji obvite mladike z grozdem vred potrgajo; — ako pa to ne, se vendar lahko že debelo grozdje, ko se vzdigne in nagloma preobrne, prevagne, odlomi. Kolikrat se pa s slakom, to obilno hudobo, kojoj viničarice tako zelo ljubijo za krmo živini, ki se naj raje po trti obvijava, grozdja potrguje, ko ga trgajo in vlačijo kot gabez se vso silo in slastjo po vinogradu! Zato daj tudi vezati o pravem času ter slak marljivo iztrebiti, ki le v dobrem vinogradu hobato raste.

Trava je v nekterih vinogradih že nad čevelj visoka, ker večkrat dežuje, daj jo pokositi ko naj hitreje, da grozdje solnea vživa in zrak, vetrič po vinogradu med trtami prepihljuje, kar neverjetno pripomore, da uspešneje, čvrsteje raste grozdje in mladike, ter vršičev porezati pametno ne opuščaj.

Na tak način ti ne bo toliko grozdja na kvar šlo, in pričal se boš resnice: da en oral vinograda zamore 10 štrtinjakov v dobrem letu vina donesti, v prav dobrem še pa več, če lih mu nisi praženih pišencev dajal. — Da je to mogoče, vzamimo: Močen in dobro zasajen vinograd enega orala le s 12.800 trtami; tu pride 8 trt na en štirjaški seženj; mejic in sepov ne jemljimo v ozir, ker tu trt ni. 12.800 trt postavimo ti da le 4 grozdov vsaka, ena za drugo, po čez vzeto; ker neka ima jih po 8, biki po 10 do 20 in še čez, veliko jih pa je, koje nič nemašo ali saj kakošni pobirek; snese to 51.200 grozdov. En škaš napolni 60 grozdov, kar je veliko vzeto, ker se večkrat od ene trte z bikom škaš napolni,

na koji gotovo ni 60 grozdov, — 3 škafi napolnijo brento ali puto; tedaj stori 51.200 grozdov 284 brent in en dober škaf z 80 grozdi; 30 brent se računi na en štrtinjak ali dva polnjaka s 5 vedri, bo toraj 284 brent in en dober škaf grozda dalo 10 štrtinjakov ali 20 polnjakov manje 26 pintov. — To ni theoria ali prosta idea, domišljija. Ako je Božja volja, se zamore letos ta rahli račun praktično dejansko še precej prekositi!

F. J.

Domače stvari.

Gospodarske novice. V našem cesarstvu pridelanega žita se bode letos toliko prodalo v tuje dežele, kolikor redko kdaj. Pravijo, da ga bode šlo samo iz Ogerske okoli 10 milijonov vaganov. Ker je vendar s tolikim blagom sila teža, da se po železnicah in vodah hitro odpelje iz dežele, zato se je v Peštu napravila posebna komisija, ktera prevdarja, kako da bi se kar naj več je mogoče hitro odpravili veliki kupi žita. Železnice so pa pomnožile svoje vlake, tako bode Elizabetina zapadna železnica kmalu v 300 posebnih vlakih peljala žito; v ta namen je že 15 novih hlaonov (lokomotivov) prišlo v Linc. Družba donavskih parobrodov je tudi že skrbela zato, da 200 ladij bode samo žito vozilo. — Če po tako bogati letini Madžari še ne bodo zaostalih zemljiščnih davkov plačali, naj pa raji naravnost rečejo, da jih plačati nočejo.

Kako vinske sode čistiti? V sod, ki ga hočeš dobro izprati, deni nekoliko funtov živega (nevgašenega) apna in prilij zadosti vode, da se apno vgasi. Zdaj zamaši sod dobro z veho. Soparica vgašenega apna šine v doge in apno potegne v starih sodih vso kislino in vse gaze, v novih pa ves duh novega lesa na se. Čez nekoliko časa vlij še vode v sod in ko si sod nekoliko časa sem ter tje vrtil in večkrat izplaknival, poplakni ga poslednjič z vinskim cvetom in čist ti bo.

Plesniv ocet (kis, jesih) kako si popraviš. Če ocet po vrhu splesni in se ta plesnoba zmirom ponavlja, ocetu plesniv okus da in ga celo pokvariti hoče; vlij vsakokrat, kedar oceta iz sode vzameš, blizo maselček žganja v goščo, ki leži na ocetu. Če se to četiri ali petkrat zgodi ocet ne obrani samo dobro, ampak dobi tudi prav prijetno vinsko slast.

Zeitsch. f. L. u. F.

Kako si dobro vzrediš ribe. Skuhaj volovskih pluč ali slezene, zreži na male koščke in krmi ribe z njimi; ribe rastejo hitro, postanejo prav debele in dobijo okusno meso.

Dopisi.

Iz slov. Bistrice 7. sept. (Naša šola.) Naša ljubeznjiva tetica „graška Tagespošta“, ktera že od nekdanj zoper Slovane sploh in Slovence posebej z lažmi in obrekovanjem šunta, vlovila si je tudi v našem mesticu dopisnika, da ji včasih kako prav debelo na nos obesi. Poslednji čas spravil se je nad našo šolo, češ da se v nji le bolj slovensčina goji, nemščina pa zatira in da iz tega vzroka so stariši, še celo siromašnejši primorani, svoje otroke pošiljati v druge šole, v Maribor ali Celje, če hočejo, da se njih otroci izurijo v nemščini. Ena laž debelejša od druge; gospod dopisnik je gotovo gledal skoz tista očala, na klera ima privilegium oni mariborski gospod, kteri je konfisciral nedolžne Razlagove pesmarice, in skoz ktera se vse — rusko vidi. Laž je, da se v naši šoli nemščina zanemarja; žalibože se še preveč po nepotrebnosti goji in v 4. razredu je le slovensčina že skoro popolnoma izpahna. Sicer se skoz podučuje po šolskih knjigah, od ministrstva ukazanih, in ker dozdej slovenskega ministrstva v Avstriji še ni bilo, so tudi vse šolske knjige le osnovane, da se po njih razširja velikomščina. Ko bi res bila naša šola slaba in taka nejevolja zoper njo, gotovo bi ne imela 356 učencev na leto in sicer ne samo iz mesta in okolice, ampak tudi iz daljših krajev. Naj debelejša laž pa je, da bi stariši primorani bili, davati svoje otroke v druge šole mesto v domačo. Iz celega našega mesta ni ne en otrok od 1. — 4. reda, kteri bi se dal bil v drugo mesto v šolo in kolikor mi je znano tudi iz celega okraja pridejo učenci v 4. razred naše šole. Da je šola res dobra in hvalevredna, spričuje tudi to, da učenci, ki pridejo od tod v latinske šole v Maribor, so v njih skoz med prvimi. Torej se kaže, da dopisunu „Tagesp.“ ni šlo

za resnico, ampak da le hoče šuntati in podpihavati naj si bo tudi z lažmi. Čudili pa smo se, zakaj da se ravno ti gospodje, kteri zmirom rogovilijo zavolj naše šole in njenih učiteljev, še niso potrudili k izpitom, kteri so bili te dni. Potem bi saj lahko govorili iz lastne pozvedbe in ne sodili, kakor slepec o barvi.

Od Dravine. .? (Nekaj za kratek čas.) Bila je skušninja pri nekej farnej šoli naše doline. Skušnja se je ravno končala, ko stopi v sobo posestnik bližnjega grada, Nemeec po rodu. G. šolski nadzornik, dekanjski predstojnik, menda vesel te velike časti, hoče dokazati g. grajščaku, da so otroci tudi v nemščini dobro izurjeni in tirja od gosp. učitelja, naj še enkrat in sicer po nemški začne izpraševati. Učitelju se ta ukaz čuden zdi in se ustavlja, rekoč: „Po tem takem, ko bi Francoz v šolo prišel, bi moral slovenske otroke po francozki, ali ko bi Lah prišel, jih laški izpraševati.“ Ker se učitelj ne uda, pa g. dekan sam pokliče pebiča in mu veli brati neki nemški stavek, ki se je začel z besedo: „wer“ (kdo). Potem poprašuje pebiča, kaj je to za ena beseda: „wer“? Pebič premišluje in jo končno tako odreže: „Wer“ je ena beseda, ktera ma tri črke.“ — Zdaj je bila skušninja res končana.

Od sv. Benedikta v slovenskih gorah. 25. avgusta sem bil pri sv. Križu na murskem polju pri primiciji in ker sem potovaje dalje marsikaj dobrega pa tudi napačnega opazil, hočem to častitim bravcem „Slovenskega Gospodarja“ naznaniti. Veselica je bila tamo tako narodna, kakoršne še dozdej nisem videl. Lepih slovenskih pesmi napitkov in nagovorov se je mnogo in mnogo glasilo in navduševalo vse nasoče. Moram reči, da še tukaj živi nekoliko starega slovenskega duha, kteri se je zadnji čas spet začel zlo oživljati in Bog daj, da bi se popolnoma oživel! — Na potu doli sem v ščavniški dolini in na murskem polju marsiktero opazil, ktero bom drugokrat tančneje popisal, za zdaj samo toliko: Ozimna žita so tamo letos dobro obrodila, pšenica je vendar bila precej snetljiva, rž vendar prav lepa in težeja od pšenice. Tudi druga žita stojijo prav lepo, da se je nadjati, da bodo dobili prav obilno turšice, ajde, prosa in vsih drugih pridelkov. V vinograd pa pogleda vsaki z veseljem, ker lepega grozolja je obilno in če Bog da lepo jesen in odvrno vsako nesrečo, dobimo mnogo in dobrega vina. Tudi sadja se ne manjka, kjer le imajo sadovnega drevja! — Da se tukaj tudi lepa živina redi, posebno konji je dovolj in daleč znano. Sploh je mursko polje zlo lepo, rodovito in prav dobro obdelano škoda, da smo ga že toliko Nemcem prepustili. Zložnost in stalnost zatoraj dragi Slovenci, da še ga več ne zgubimo! — Omeniti pa še zadnjič moram tri napake, ktere sem tukaj opazil namreč:

I. Na polju, holmcih in bregih je še preveč praznega prostora, koliko bi lahko tukaj stalo rodovitnega sadovnega drevja, malo se ga še nahaja, marveč opaziš le mnogo lesnik, ktere rasteje same od narave; koliko bi bilo lahko zasajenih lepih murb (molinj) na pašnikih, pri čestah in stezah; ktere bi gospodarjem prinašale lepega dobička, ker bi se lahko vpeljala sviloreja, ktera po malih trudih lep denar prinaša.

II. Njive so zlo lepe; zemlja prhka in zlo rodovita, samo jedno bi bilo sila potrebno, da bi se ko naj hitrej odpravila tista stara navada, da se orjejo zlo ozki ogoni. Vsak zveden in umen kmet se lahko prepriča, da je veliko boljše njive na široke ogone, najmanj na 10 brazd orati, ali pa velike zloge delati, kakor male. Da konj lože po brazdi gre, ni toliko vredno, kakor se misli, zguba pa je zlo velika, ker mnogo prostora je zastoj. Tako so nekdanj v starem veku začeli orati pastirje.

III. Lepa je tukaj še stara slovenska noša, hrami so čisti, gostoljubi ljudje, samo to me jezi, da po poletni vročini nosijo kožuhe, in velikokrat sem tndi že Nemce čul psovati Slovence zarad tega. Naj lepša naj zdravejša noša je po poletju lepa bela platenina, kakor so jo nosili stari Slovani in pri tej bi morali ostati. — Drugokrat še vam več povem, pa zatoraj ne bodite hudi saj dobro za vas mislim, Ostanite zdravi dragi slovenski brati.“ Z Bogom.

Jakopič.

Od Male nedelje. — Vabilo. — 15. septembra bode demo obhajali besedo na častni spomin pokojnemu A. Kemplju, bivšemu župniku pri Mali nedelji, crkvenemu in zgodov-

vinskemu pisatelju, v Bočkovcih pri Mali nedelji na zemljišču Jurja Stranjšaka. Rodoljube, narodnjake in poprek ljudstvo uljudno vabimo, da se obilno udeležijo te narodne slovesnosti. Početek besedi je ob treh po poldne. Čestiti gosti vozeči se po železnici naj odsedejo v Ptuj, odkoder se pripelja v dveh urah na rečeno torišče.

Odbor za slovesnost.

Iz Maribora. V nedeljo popoldne 22. t. m. ima čitavnica izhod v Frauham.

Novičar.

— Iz Pariza se glasi, da je Napoleon, ko je došel iz Solnograda; maršalu Niel-u rekel, da se na njegovo krepkost opira in se mu popolnoma zaupa. — Obširne priprave za vojsko se delajo, za veliko zakladanje za živež vojakom se je začelo skrbeti in naročilo se je, da se mora spet 20.000 konjev za vojake nakupiti. — To so res prav mirni glasi!

— Iz Tulon-a se piše, da je minister vojaštva, ko je tabor v Šalonu razpustil, rekel: „Gospoda! zdaj ste se učili teorijo vojske, v kratkem jo boste poznali tudi praktično.“ — Če je to res, je vojska skoro gotova.

— Pravi se, da se bode hrvaška dvorna kancelarija razpustila in da se morajo zapisniki septemviralnega stola v Pešt prenesti. — Le vse v Pešt. Radovedni smo, kako dolgo bodo tam.

— V Zagrebu zbrani veliki županje so kralj. namestiku svetovali, da se zdaj naj ne skliče deželni zbor, ker močno sklenjena narodna stranka še celo ni nič popustila. Zakaj pa bi morala ravno narodna stranka popustiti?

— Iz Zagreba se piše, da je velikim županom zapovedano, da morajo vse županijske uradnike taki iz službe dati, ki so zoper združevanje Hrvaške z Ogersko. Le tako naprej!

(Silno pomemčevanje v Poznanju -- v Pruski Polski) Iz Gdanskega (Danzig) je prinesel uradni časnik sledeči oglas: Doslej oficialna imena se morajo po vladarskem povelju premeniti takole: Zimne zdroje, v Kaltsprung, Piece v Ofen; Brzezno v Birkenthal, Cswarszenko v Eisenenthal. Dalje, Brzezing se mora zvati Briesen, Radzizewa Rathdorf, Wysoka Wiesenwald, Brzucz Brust; Krolowlas Königswald. — Gotovo se je tako tudi pri nas godilo.

— Med Srbsko in Turško se strune zmirom bolj napenjajo in bati se je, da v kratkem popokajo; posebno pa od onega časa, ko so Turki na ladji „Germaniji“ nedolžna popotnika Cvetka Pavloviča Srbijana in Jovane a Bojinovega Romana divjaški umorili.

— Od onega časa, ko je bila v Solnogradu zadnja konferencija, je pri pruski armadi vse bolj živo postalo in častniki mnogo govorijo o prihajajoči vojski.

— Med Prusko in Dansko se sprava od dneva do dneva bolj kaže. Pravi se, da je Pruska pripravljena Danski v severnem Slezviku željo izpolniti.

— Upor se v Bolgarski zmirom bolj širi, upornike vodi Panajot, kateri je Turke že večkrat prav otepel.

— Iz Varšave se piše, da tamo pruski častniki učijo ruske, kako se imajo puške, ktere se od zadaj nabijajo (iglenice, puške z iglo), rabiti.

— Časnik „slav. Centralblatt“ piše, da je v Moskvi knez Galicin dal napraviti slovanske koncerte, kateri se neizmerno zlo dopadajo, in če ravno je za nje najeto največje poletno poslopje, vendar zmirom toliko ljudi prihaja, da ne morejo vsi vstopiti.

— Ko je Ruski car Aleksander pred kratkim v Livadiji Fuad Paša sprijel in poslušal, kake lepe reforme hočejo Turki napraviti in kako prav paradiško bivanje je v Turški; dojde ravno pismo na cara iz Ruščuk-a, v katerem je bil oznanjen on grozovit čin Turkov na ladji „Germania“. Car prešteje telegram, ga izroči pašu in reče: „Tukaj čitajte“ in pusti paša samega v sobi.

— Zlo se glasi, da se vlada hoče pobotati tudi s Čehi, katerih časopisi se trdno držijo tega vodila: nočemo milosti, temoč pravico.

— V Španjolski je stopil general Prim na čelo upornikov in punt je zdaj že po celi državi razširjen.

— Te dni so se zbrali avstrijski učitelji na Dunaju. Ko so se imeli voliti namestovavci predsednikov, je predsednik predložil, naj bi bili obe polovici cesarstva zastopani, in na-

stala je strašna zmešnjava in grozen hrup, tako, da se je morala seja sklenoti in volitev odložiti. Tako tudi tukaj ni služil dualizem jednoti.

— Meksikanska vlada še trupa Maksimilianovega doslej ni izročila in pravi se, da ga hoče samo izročiti za veliki denar.

— Pravi se, da je celo gotovo, da Napoleon še to jesen hoče obiskati Pruskega kralja v Berlinu.

— Za kanonika v Mariboru je imenovan g. Orožen nadžupnik pri sv. Križu poleg Slatine.

Iz Konstanjevice se piše, da je 2. t. m. okolo 1/2 11 ure popoldan v kratkem času pogorelo 26 hiš z drugimi poslopji. Pravi se, da je izišel ogenj po otrokih. Zavarvanih je bilo samo 7 hiš. Kar so imeli ljudje za se in za živino do teh mal živeža pospravljenega, je skoraj vse ogenj vzel. Ljudstvo je že bilo prej zlo siromašno in zatoraj je nesreča tim strahovitejša. Tudi pred letom je tamo pogorelo 7 hiš.

— Z Madžari se še zmirom obravnava in se bode obravnavalo do svaje.

— Pravi se, da so tirolske uradnije na Dunaj naznanile, da se tamo nahaja mnogo pruskih častnikov, kateri si ko popotniki marljivo pregledavajo postajo Gembach, skoz katero se dojde v dolino Achenthal.

— Na otoku Kandiji se kaže, da je boj med Grki in Turki ponehal. Izvolil se je nek odbor izmed kristjanov in Turkov, ki bi naj pozvedel želje kristjanskih prebivaveev, ter daljemu boju konec činil. Mislimo da vse to ne bo kristjanom kaj pomagalo; ker turk ostane turk.

— Košut, kterega so začeli Madžari spet na vso moč povzdigavati in slaviti, svetuje Avstriji, da naj vse narode zadovoljne stori in se silo o boji vojske, češ, „če vojska zbobni, v prihodnje Štefanovo ne bo več Ungarije.“ Levičarji madžarski, kaj pravite k tem levitom?

— Na Laškem še je zmirom dosta hude kolere. Tudi iz Trsta se piše, da še ta bolezen tamo zmirom huje prihaja.

— Glediščina igra „Samo“, se nesme igrati.

Smešnica.

Pri skušnji vpraša učitelj otroka, ki je v čitanki bral: „vo-jak“ — kaj je to vojak? Otrok ne ve odgovora. „No, kaj je vojak, ali vojšak, ali kakor se tudi veli: bojak“ — pozveduje učitelj dalje. Zdjaj dečko roko vzdigne v znamenje, da ve, in se odreže: „Vojak je tisti, ki se boji!“

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4 70	4 80	4 90	4 40				
Rži	2 90	2 95	3 70	3				
Ječmena	2 30	2 70	2 80					
Ovsa	1 45	1 50	1 50	1 40				
Turšice (kuruze) vagan	3	3 05	3 20	3				
Ajde	2 50	2 90	3 20	2 60				
Prosa	2 70							
Krompirja	1	80	1	1 10				
Govedine funt	18	24	22	24				
Teletine	20	26	26	26				
Svinjetine črstve funt	25	26	26	25				
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	8 50		6 90	7 80				
„ 18" „		4 35						
„ 36" mehkih „	5 50		5	5 80				
„ 18" „		3 05						
Oglenja iz trdega lesa vagan	80	40	40	40				
„ „ mehkega „	60	30	40	35				
Sena cent	1	80	60					
Slame cent v šopah	90	1	40					
„ „ za steljo	60	60	35					
Slanine (špeha) cent	36	44	40	40				
Jajec, šest za	10	10						

Cesarski zlat velja 5 fl. 90 kr. a. v.

Ažijo srebra 121.25.

Narodno drž. posojilo 66.60.

Loterijine srečke.

V Trstu 1. septembra 1867: **25 44 32 57 35**

Prihodnje srečkanje je 21. septembra 1867.